

FRIDERIKUSZ SÁNDOR SZEREPTÉVESZTÉSE

Magánszám a köztévében

Medgyessy és Friderikusz
2002 júniusában a Nap-tévében

FOTÓ: MTI

Botránys körülmények között búcsúzott az óévtől és köszöntet-e az új évet a Magyar Televízió. Ami december 25-e és január 2-a között zajlott a Nap-kele című műsorban, az nehezen tekinthető másnak, mint a közszolgálatosság megcsúfolásának.

Már december 16-án megelőlegezték a sajtóhírek, hogy a népszerű televíziós showman, Friderikusz Sándor kilenc napra „beköltözött a Nap-tévébe”. A produkció teljhatalmú urától, Gyárfás Tamástól arra kapott felhatalmazást, hogy az ünnepek alatt kilenc napon át egyedül vezesse és részben szerkessze a „legnépszerűbb reggeli hírműsort”. Tudjuk, Gyárfás rögtön a kormányváltást követően játszi könnyedséggel lebonyolította azt a tranzakciót, amelynek eredményeképp stábjja most már nem egy pusztán kábeltévén fogható kistelevízió keretei között működik, hanem az ország legtekintélyesebb televíziója, a persze sok sebből vérző állami közszolgálati televízió vendégszeretét élvezheti. Feltehető, hogy Gyárfás – aki ezzel a húzással nem egyszerűen kivégezte legnagyobb üzleti vetélytársát, a köztelevízió reggeli műsorát, hanem piacát is felvásárolta – varázslatos ügyességgel tárgyalt. Olyan feltételeket sikerült ugyanis kivívnia a televízió mindmáig foghíjas vezetőségétől, amelyek lehetővé teszik szá-

mára, hogy az adás ideje alatt futó reklámok bevételeit megtartsa – mi több, saját reklámszervezői csapata révén szeresheti be a náluk futó klipeket (ráadásul a reggeli adás délutáni ismétlését is sikerült elérnie, ami a reklámszervezést is nyilván jelentősen megkönnyíti).

VALÓSÁGSHOW •

De Gyárfás – úgy látszik – nem tud szabadulni a kereskedelmi tévzés szokásaitól. Friderikusz karácsonytól újévig tartó „ámokfutása” révén most már a valóságshow-t is a köztvé képernyőjére segítette. Ahogy a valóságshow-k lakói beköltöztek villájukba, ahol 24 órán át lehet őket szemmel tartani, úgy költözött be „Fridi” is a stúdióba, s napi többórás jelentkezésével a nézők lakásába is. De amikor ezt megtette, ő és tévés vezetői néhány körülményt figyelmen kívül hagytak. Így Friderikusz műsora nemcsak ízléstelenül magamutogatóra sikerült, hanem a közszolgálatosság megcsúfolását is jelentette.

Eltekintettek például attól az egyszerű tényről, hogy a showman kétszer indult eddig a televízió elnöki székéért folytatott versenyben, és nem zárta ki annak lehetőségét sem, hogy a január végén meghirdetendő harmadik pályázaton is indul. Vagyis televíziós szerepeltetése felfogható referenciaanyagként, egyszerűbb megfogalmazásban önreklámként is. A gyengébbek kedvéért ezt maga a műsorvezető is nyilvánvalóvá tette utolsó napi összefoglalójában, amikor mintegy szakmai kvalitása ékes bizonyítékeként utalt saját műsorfolyamára. Mármost ha felidézünk azt, hogy milyen ára van a reklámnak a televízióban (egy perc adásidő is százezer forintokban mérhető), akkor egy kis matematikával (kilenc napon át, napi többórás adásidő) felbecsülhetjük, hány milliós karácsonyi ajándékot kapott a közkedvelt showman a televízió vezetősége jóvoltából.

A másik, figyelmen kívül hagyott körülmény a valóságshow-k egyértelmű politikamentessége. A szigorúan célorientált „Fridi”-show nem tekintett el a politika szerepeltetésétől. Részben azért nem, mert a műsortípus, amit a showman lefoglalt magának, eleve politikai műsor. Részben pedig azért – és ez sokkal problematikusabb –, mert kifejezett cél volt a média-

Uy. Friderikusz Sándor dec 25 és jan 2-a között a Nap-kele műsorát vezette. Véleményem.

szár politikai érdekeltiségének egyértelművé tétele. A nézőnek nem kellett sokáig törnie a fejét, hogy megsejtse: Friderikusz a politikát karriercéljai végett szeretné befolyásolni a nyilvános adás révén. Egy ilyenfajta törekvés pedig – bár erről a médiasztár mintha tudni sem akart volna – nyilvánvalóan szemben áll a közszolgálatosság követelményével.

HÍZELGŐ STÍLUSBAN •

Rögtön a meghívottak névsora beszédes: a kormánypárti-ellenzéki arány körülbelül három az egyhez, a kormányoldal javára. Az adások során a jelenlegi kormánypártok szinte teljes vezetősége felvonult (így Medgyessy Péter, Kovács László, Lendvai Ildikó, Jánosi György, Horn Gyula, Mandur László, Gál J. Zoltán, Csehák Judit, Kiss Péter a szocialisták, Kuncze Gábor, Demszky Gábor, Magyar Bálint, Kóródi Mária, Eörsi István, Kovács Kálmán az SZDSZ oldaláról), s a pártokon kívülről érkezett kormánytag Görgy Gábor és Bárándy Péter miniszter is meghívott volt. E válogatással szemben az ellenzéket olyan hiányos csapat jelenítette meg, amelyben az MDF-et még mindig magasabb szinten tudta képviselni Dávid Ibolya pártelnök és Boross Péter volt miniszterelnök, mint a Fideszt olyanok, mint Mátrai Márta vagy Rogán Antal. Az újságírók népes (legalább tucatnyi meghívottat felvonultató) gárdájában magát jobboldaliként meghatározó személyiséget a legnagyobb jóindulattal sem találhattunk, a semlegességre törekvők közül is jó szívvel csak Baló György vagy Szilágyi János említhető. Ugyanez az arány jellemezte a meghívotti kört az értelmiség esetében is, ahol a kiegyensúlyozottságára ügyelő Hankiss Elemér mellett olyan meghívottak neve említhető, mint Czeizel Endre, Szinetár Miklós vagy Popper Péter.

A hivatalos sajtófigyelést végző *Observer*től származó szövegeket olvasva szembeötlő, hogy a műsorvezető, aki a politikai újságírás alapelveinek számító udvarias, de kemény kérdéses mód helyett az udvariatlan, de hízelgő stílust választotta inkább, már felvezetései megadta beszélgetései alaphangját. Medgyessy Péterrel azt tudtuk meg így előre, hogy „kitűnően vezeti a kormányüléseket, mindig felkészült...” stb., Horn Gyuláról, hogy ő „a nagy játékos”, mert „még mindig neki van a legreálisabb érzéke a politikához”, Kovács Lászlóról, hogy „nagy pályás játékos”, aki „vajpuhaságát gyémántkeménységűre

változtatta”, Jánosi Györgyről, hogy ő „a sokoldalú ember”, „az MSZP jolly jokere”. Továbbá azt, hogy Kuncze Gábor „a legkarakteresebb politikusok egyike”, Demszky Gábor „önfeláldozó típus”, Magyar Bálint „egy mosolygós hivatalban levő miniszter”, Görgy Gábor pedig „a mindig pedánsan elegáns író”. Aczél Endréről, akit a műsorvezető – saját vallomása szerint – szeret, azt tudhattuk meg már a legelején, hogy „soha nem látott bizalom övezte az általad szerkesztett híradót”, Popper Péterről, hogy „a kevés polihisztor egyike”. Ezzel szemben a Fridi által ellenzékinek tekintett vendégeknek kevésbé hízelgő fogadtatás jutott. *Schmitt Pált* például a következőképp jellemezte: „Nagy küzdő volt, aztán az élet úgy hozta, hogy mégis alulmaradt.” *Járai Zsigmondot* pedig a következőkkel ajánlotta figyelmünkbe: „Nevét mostanában sokan emlegették, és bizony nem a leghízelgőbb jelzők társaságában.”

De elfogultsága nem csak a felvezetőkben érhető tetten. Az általa kiválasztott szereplők bemutatása igencsak sematikus. A hízelgő felvezetés után bebecsuszant egy-egy némileg kellemetlenkedő kérdés, amely az elfogultlanság látszatát kelthette, de csak azért, hogy ez után még nagyobb hévvel térhessen rá az előző kormány kritikájára. És beszélgetőtársai közül a legtöbben szívesen társultak e vállalkozáshoz, jól mutatva, hogy az „Orbán Viktor elvonási tünet” mennyire jellemzi a mai magyar politikai közbeszédet. A beszélgetésfolyam szakmailag és etikailag legelfogadhatóbb részletei azok, amikor a műsorvezető – aki teljes szereptévesztésről téve tanúbizonyságot, nemrég „nyilvános vitára” hívta ki a volt miniszterelnököt, ahelyett hogy meghívta volna egy beszélgetésre – egy-egy riportalányával együtt ócsárolta az Orbán-kormányt és vezetőjét. Kuncze Gábor például úgy jellemezte a Fidesz elitjét, mint olyan fiatalemberket, akikhez „még közel van az óvoda”, Magyar Bálint pedig apró csúsztatással arról elmélkedett, hogy a „fideszes gyerekek” hogyan próbálták Alcsútdobozról eljutni a királyi palotába, kiállni annak erkélyére, hogy szétnézzenek az országon és a városon, melyet még „meg kell törni”.

Van, ahol kicsit szégyenlősebben, kérdésbe rejtve fejtette ki saját politikai hitvallását a showmanból politikai kommentátorra, sőt politikussá átvedleni igyekvő műsorvezető: Popper Pétert például, mint kiderül, leginkább azért hívta meg, hogy mint pszichológus mondjon szakvéleményt

Orbán Viktor pszichés állapotáról: „Tudna-e tanácsokat osztogatni például Orbán Viktornak pszichológusként...?”, s hogy feltehesse neki az igazából ítéletet mondó alkérdést: „Ön szerint ő még vissza fog tudni térni?”

ALIBI HELYETT •

Kérdés persze, hogy mennyire tesz jót beszélgetőpartnerei megítélésének Friderikusz meghívása. Medgyessy Péternek például többek között alibit biztosított volna, ha nem derült volna ki, hogy amikor a vele készült interjú a televízió sugározta, éppen Kubában nyaralt. De a többi beszélgetés is előre felvett anyag volt, miközben a szerkesztők azt a látszatot keltették, hogy élő műsorról van szó: az adás alatt a vendég éppen bent tartózkodik a stúdióban. Vagyis a Friderikusz-féle valóságshow nagyon is manipulált volt. De valószínűleg az sem segítette a miniszterelnököt, hogy személyes életéről a következő szavakkal számolhatott be: „Az alvás, az nekem létkérdés, tehát én ezt ki is használom, és én nagyon hamar el is alszom, és végigalszom az éjszakát, tehát általában, nagyon nagy ritkaság, hogy ne tudjak aludni”, vagy hogy feleségét torgyáni fordulatokkal így jellemezte: „a feleségem egy őstehetség”, „egy jó jelenség”. Vagy Demszky Gábornak, hogy megtudhattuk, személy szerint ő Magyarország második legnagyobb hatalmú embere, s hogy a város dolgai az ő hivatalában dőlnek el, bármennyire fájjon is ez a közgyűlés tagjainak. Mindenesetre „Fridi” tőle telhetően mindent megtett, hogy megfeleljen azoknak az elvárásoknak, amelyeket Kovács László, miután a szocialisták médiahátrányait hitelesen kifejtette (a szocialistáknak „mint ellenzéki pártnak” „nagyon korlátozott volt a hozzájutása a médiához”), nyíltan meg is fogalmazott: „nagyon sok függ a beszélgetőpartnerektől, hát vannak olyan beszélgetőpartnerek, akikkel az ember elfelejti, hogy a kamera előtt ül, és úgy érzi, hogy egy jó ismerőseivel, hogy ne mondjam, barátjával ül egy kávéházi asztal mellett”. Vajon Friderikusz Sándornak sikerült-e kiváltania ezt a hatást beszélgetőtársaiból? Ezt hamarosan megtudhatjuk. Mint ahogy azt is, hogy ha ezek után ő nyeri a tévéelnöki címet, azt csakugyan a politikának tudhatjuk be, és így nem lehetnek majd kétségeink afelől sem, hogy mindez milyen televíziózást ígér.

Horkay Hörcher Ferenc